

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

для студентів 2-го курсу
спеціальності „Фінанси, банківська справа та страхування”

Методичні рекомендації для самостійного вивчення дисципліни “Банківська система”/ Укладання: к.е.н., доц. Височанський В. Ю.– Ужгород, 2023. – 21 с.

Навчально-методична розробка містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал вивчення дисципліни „Банківська система”, плани семінарських і практичних занять та список рекомендованої літератури.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і банківської справи Ужгородського національного університету, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Рецензент:

Варцаба В. І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи Ужгородського національного університету.

Пояснювальна записка

Предметом курсу «Банківська система» є вивчення питань формування та функціонування вітчизняної банківської системи, процесів її становлення та розвитку, а також розгляд її функціональних особливостей.

Метою дисципліни є набуття студентами належного рівня теоретичної підготовки в питання організації банківської справи та функціонування банківської системи необхідного для успішного виконання ними різнопланових задач господарської діяльності.

Курс охоплює комплекс питань з історії формування банківської діяльності та становлення банківської системи, організації банківських установ та регулювання їх функціонування. На основі зарубіжного досвіду розкрито особливості організації, функціонування та регулювання банківських систем України та розвинутих країн світу.

Для вивчення матеріалу курсу необхідна наявність базових знань у студентів з дисциплін «Політична економія», «Мікроекономіка», «Гроші і кредит».

Розподіл навчального часу за окремими темами курсу „Банківська система” рекомендується такий:

Назва тем лекційних і семінарських (практичних) занять	Кількість годин		
	Всього	в тому числі	
		лекції	семінари (практ. заняття)
1. Банківська система як провідна ланка кредитної системи	13	5	8
2. Банківська діяльність: поняття, процес становлення, функції	15	6	10
3. Еволюція та сучасний стан банківської системи	13	5	8
Модульна контрольна робота 1	2	-	2
4. Суть комерційного банку та організаційні основи його побудови	13	5	8
5. Ресурси комерційного банку та їх формування	15	6	10
6. Державне регулювання банківської системи в Україні.	13	5	8
Модульна контрольна робота 2	2	-	2
Всього	86	32	56

ПРОГРАМА

вивчення курсу

„БАНКІВСЬКА СИСТЕМА”

Вступ

Предмет і завдання курсу. Місце курсу в загальноекономічній підготовці бакалаврів.

Тема 1. Банківська система як провідна ланка кредитної системи

Поняття кредитної системи, її основні ланки. Основні відмінності банків і парабанків, їх функції. Роль кредитної системи у розвитку економіки.

Призначення та визначальне місце банків у кредитній системі. Структура банківської системи, характеристика її рівнів. Фактори різноманітності банківських установ.

Особливості парабанківських установ та їх роль у функціонуванні кредитної системи. Основні напрямки розвитку кредитної системи.

Тема 2. Банківська діяльність: поняття, процес становлення, функції

Основні теорії походження банків. Еволюція банківських операцій в контексті становлення банківської діяльності. Розвиток банківської справи в країнах Європи та України.

Основні функції та напрямки діяльності сучасних банків. Визначення банківської установи з позиції сучасного законодавства. Особливості трактування банківської діяльності Законом України «Про банки і банківську діяльність»

Тема 3. Еволюція та сучасний стан банківської системи

Передумови та основні чинники реорганізації банківської системи України. Демоніполізація банківської системи СРСР на початку реорганізації банківської системи.

Основні етапи еволюції банківської системи України. Становлення платіжної інфраструктури. Грошова реформа. Іноземні інвестиції у вітчизняних банківський сектор.

Тема 4. Суть комерційного банку та організаційні основи його побудови

Комерційний банк як юридична особа. Місія та цілі банку. Взаємодія цілей. Принципи банківської справи. Основні проблеми, що ускладнюють роботу банків.

Критерії класифікації банківських установ. Переваги та недоліки універсальної банківської справи. Класифікація спеціалізованих банків. Органи управління та функціональні підрозділи банку.

Операції банку, банківські операції та банківські послуги. Принципи організації та класифікація банківських операцій.

Тема 5. Ресурси комерційного банку та їх формування

Сутність банківських ресурсів та їх джерела. Класифікацій банківських ресурсів. Поняття капіталу. Трактуювання капіталу банку чинним законодавством України. Функції капіталу банку. Балансовий капітал та його структура. Основний і додатковий капітали, їх складові. Субординований капітал і субординований борг.

Характеристика фондів банку, що формують його капітал. Акціонерний капітал та види акцій. Банк міжнародних розрахунків та Базельська угода. Економічні нормативи мінімального розміру регулятивного капіталу, адекватності регулятивного капіталу та адекватності основного капіталу.

Достатність капіталу. Поняття ліквідності комерційних банків та її значення для стабільності банківської справи. Платоспроможність банку.

Тема 6. Державне регулювання банківської системи в Україні

Порядок створення, реєстрації та ліцензування комерційних банків. Форми та основні етапи реорганізації комерційних банків.

Державне регулювання діяльності комерційних банків. Центральний банк як регулятор фінансово-кредитної системи. Основні види заходів регулювання банківської діяльності. Економічні та адміністративні методи регулювання.

Питання для самопідготовки з дисципліни

„БАНКІВСЬКА СИСТЕМА”

1. Основні теорії виникнення банківської справи _____
2. Класифікація комерційних банків _____
3. Функції капіталу комерційного банку _____
4. Сучасний стан банківської системи України та чинники впливу на її розвиток _____
5. Механізм створення та реєстрації комерційного банку _____
6. Охарактеризуйте сутність поняття „достатність капіталу” _____
7. Розкрийте склад груп активів за ступенем ліквідності _____
8. Цілі банку та їх взаємодія _____
9. Еволюція банківської системи України _____
10. Принципи банківського бізнесу _____
11. Основні методи державного регулювання діяльності комерційних банків. Їх застосування в Україні _____
12. Розкрийте поняття «банк» і «банківська система» _____
13. Завдання та функції основних структурних підрозділів банку _____
14. Класифікація власного капіталу комерційного банку _____
15. Порядок та форми реорганізації банку _____
16. Види та складові акціонерного капіталу _____
17. Фактори впливу на організаційну структуру банку _____
18. Функції комерційних банків _____
19. Сутність, джерела та класифікація банківських ресурсів _____

20. Сучасні проблеми функціонування вітчизняних банків _____
21. Поняття та основні ланки кредитної системи _____
22. Критерії класифікації та види спеціалізованих банків _____
23. Сутність та умови залучення субординованого боргу _____
24. Організаційно-управлінська структура комерційних банків _____
25. Основні принципи організації банківських операцій _____
26. Структура банківського капіталу _____
27. Державне регулювання діяльності комерційних банків _____
28. Поняття та значення ліквідності комерційних банків для стабільності банківської системи _____
29. Порядок створення, реєстрації та ліцензування комерційних банків _____
30. Характеристика фондів банку, що формують його капітал _____
31. Органи управління комерційного банку _____
32. Поняття універсального комерційного банку _____
33. Достатність капіталу банку _____
34. Основи організації комерційних банків _____
35. Сутність кредитної системи та її структура _____
36. Основні чинники розвитку банківської справи _____

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ

Тема 1. Банківська система як провідна ланка кредитної системи

1. Поняття та структура кредитної системи
2. Банківська система як провідна ланка кредитної системи
3. Місце та роль парабанківських установ у функціонуванні кредитної системи

Тема 2. Банківська діяльність: поняття, процес становлення, функції

1. Сутність та процес становлення банківської діяльності в процесі розвитку економічних відносин
2. Функції сучасних банківських установ

Тема 3. Еволюція та сучасний стан банківської системи

1. Передумови та основні чинники реорганізації банківської системи України
2. Основні етапи еволюції вітчизняної банківської системи
3. Сучасний стан банківської системи України

Тема 4. Сутність комерційного банку та організаційні основи його побудови

1. Банк як головна складова фінансово-кредитної системи
2. Класифікація комерційних банків
3. Організаційно-управлінська структура комерційних банків
4. Сутність, основні принципи організації банківських операцій, їх класифікація

Тема 5. Ресурси комерційного банку та їх формування

1. Економічна характеристика та джерела формування банківських ресурсів, їх класифікація
2. Банківський капітал: суть, структура, функції та значення
3. Характеристика фондів банку, що формують його капітал
4. Достатність капіталу банку
5. Поняття та значення ліквідності комерційних банків для стабільності банківської системи

Тема 6. Державне регулювання банківської діяльності в Україні

1. Порядок створення, реєстрації та ліцензування комерційних банків
2. Види та методи регулювання банківської діяльності в Україні

Тематика самостійних робіт із вивчення дисципліни “Банківська система” і методичні поради по їх виконанню

Студенти II курсу заочної форми навчання фаху “Фінанси і кредит” виконують самостійну роботу з дисципліни “Банківська система”. Об’єм роботи повинен бути до 25 сторінок учнівського зошита або еквівалентна кількість аркушів формату А-4. Самостійна робота може бути виконана від руки або набрана на комп’ютері. Виконання роботи має за мету більш глибоко дослідити і вивчити окремі питання курсу “Банківська система”. При написанні роботи слід опрацювати кілька підручників (монографій, посібників), а також матеріали спеціалізованих періодичних видань, які обов’язково повинні бути включені у список використаної літератури, що складається у кінці роботи.

Варіанти самостійної роботи розподіляються у відповідності з початковою буквою прізвища студента. Студенти, прізвища яких розпочинаються з букв А, Б, В пишуть контрольну роботу за варіантом №1; з букв Г, Д, Е – №2; з букв Є, Ж, З – №3; з букв И, І, К -- №4; з букв Л, М, Н – №5; з букв О, П, Р, С -- №6 ; з букв Т, У, Ф - №7, з букв Х, Ц, Ч -- №8, з букв Ш, Ю, Я -- №9.

Тематика самостійних робіт з дисципліни “Банківська система”

Варіант №1

1. Функції комерційних банків
2. Регулювання банківської діяльності в Україні
3. Структура кредитної системи

Варіант №2

1. Сучасний стан банківської системи України
2. Класифікація спеціалізованих комерційних банків
3. Достатність капіталу банку

Варіант №3

1. Методи регулювання банківської діяльності
2. Роль кредитної системи у функціонування економіки
3. Процес становлення банківської діяльності

Варіант №4

1. Особливості еволюції банківської системи України
2. Сутність та джерела формування банківських ресурсів
3. Ліцензування банківських установ

Варіант №5

1. Вимоги, що висуваються при створенні комерційного банку
2. Передумови та основні чинники реорганізації банківської системи України
3. Організаційно-управлінська структура комерційних банків

Варіант №6

1. Класифікація банківських операцій
2. Іноземні інвестиції в банківський сектор України
3. Місце та роль парабанківських установ у функціонуванні кредитної системи

Варіант №7

1. Банківська система як провідна ланка кредитної системи
2. Основні етапи еволюції вітчизняної банківської системи
3. Структура банківського капіталу

Варіант №8

1. Сутність та принципи організації банківських операцій
2. Поняття та значення ліквідності комерційних банків для стабільності банківської системи
3. Функції банківського капіталу

Варіант №9

1. Банк як головна складова фінансово-кредитної системи
2. Використання показника капіталу при розрахунку економічних нормативів
3. Сутність та значення капіталу банку

Варіант №1

- 1. Функції комерційних банків**
- 2. Регулювання банківської діяльності в Україні**
- 3. Структура кредитної системи**

У першому питанні слід пояснити сутність банку як фінансового посередника та розкрити основні напрямки його діяльності. Спираючись на Закон України «Про банки і банківську діяльність» висвітлити особливий статус банку на ринку фінансових послуг та його функціональні переваги над парабанківськими установами.

У другому питанні необхідно розкрити сутність та особливості регулювання банківської діяльності в Україні. Висвітлити роль держави у процесі регулювання, порядок створення, реєстрації та ліцензування комерційних банків, види та методи регулювання банківської діяльності в Україні.

У третьому питанні слід висвітлити основні складові кредитної системи. Пояснити сутність та принципові відмінності банківських та парабанківських установ. Розглянути можливі варіанти об'єднань банків і парабанків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» №2740–III від 20.09.2001р. / Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/laws
2. Банківські операції: підручник / заг. ред. А. М. Мороза. — 3-тє вид., переробл. і доп. — К.: КНЕУ, 2008. — 608 с.
3. Банківське регулювання //Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2011– 558 с.
4. Економічні нормативи // Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / А. Г. Чубенко, М. В. Лошицький, Д. М. Павлов, С. С. Бичкова, О. С. Юнін. — Київ : Ваїте, 2018. — С. 246.
5. Індикативне державне регулювання діяльності банків // Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. — 504 с.

Варіант №2

- 1. Сучасний стан банківської системи України**
- 2. Класифікація спеціалізованих комерційних банків**
- 3. Достатність капіталу банку**

У першому питанні необхідно висвітлити основні показники, що характеризують сучасний стан банківської системи України, а саме: кількість діючих

банків, кількість банків по групах за розміром капіталу та активів, кількість банків з іноземним капіталом, сума залучених депозитів та наданих кредитів та ін.

У другому питанні слід пояснити класифікацію спеціалізованих комерційних банків за функціональною, галузевою, клієнтською та територіальною спеціалізацією. Навести приклади спеціалізованих банків в Україні та пояснити фактори їх поширення в країні.

У третьому питанні потрібно розкрити поняття достатності капіталу. Пояснити фактори, що впливають на достатність капіталу. З'ясувати ідею укладення Базельської угоди та розрахунку «коефіцієнта Кука». Висвітлити економічні нормативи, які розраховуються в Україні для забезпечення стабільної роботи банківських установ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банківська система країни та її вплив на реальний сектор економіки : монографія / О. І. Воробйова. — Сімферополь : Доля, 2008. — 198, [1] с. : іл., табл. ; 20 см. — Бібліогр.: с. 193—199
2. Банківська система : підруч. [для студентів, аспірантів, викладачів екон. спец.] / М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, І. В. Барилюк та ін. ; за ред. М. І. Крупки ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів : ЛНУ, 2013. — 554, [2] с. : іл. — Бібліогр.: с. 530-546
3. Мельничук Л. Ю. Достатність капіталу як характеристика фінансової стійкості банку. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія. Економічні науки. 2015. №1 (78). С. 43-49.
4. Національний банк України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.bank.gov.ua
5. Яремчук О. В., Ларіонова К. Л. Аналіз достатності власного капіталу банку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. № 1. URL: DOI: 10.18371/fcaptr.v1i10.29107 (дата звернення: 15.11.2020).

Варіант №3

- 1. Методи регулювання банківської діяльності**
- 2. Роль кредитної системи у функціонування економіки**
- 3. Процес становлення банківської діяльності**

У першому питанні слід класифікувати методи та інструменти регулювання банківської діяльності. Висвітлити переваги та недоліки окремих методів. Вказати які з методів регулювання банківської діяльності застосовуються в Україні сьогодні.

У другому питанні з'ясувати необхідність кредитної системи для функціонування економіки. Пояснити роль фінансово-кредитних установ у акумулюванні вільних коштів суб'єктів господарювання, трансформації капіталу, страхування ризиків та інших напрямках реалізації кредитної системи.

У третьому питанні необхідно розкрити процес становлення банківської діяльності як запровадження окремих банківських операцій. Розглянути причини

становлення обмінних, кредитних, депозитних і розрахункових банківських операцій. Пояснити послідовність їх виникнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків” [Електронний ресурс]: методичні вказівки, затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104.– Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – база «Загальне законодавство»
2. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту у банках України [Електронний ресурс] : методичні 486 рекомендації, затверджені постановою Правління Національного банку України від 02.08.2004 № 361. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – база «Загальне законодавство».
3. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України [Електронний ресурс]: методичні вказівки, затверджені постановою Правління Національного банку України від 6.08.2009 № 460.– Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – база «Загальне законодавство».
4. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика. - К., 2001. - 140 с.
5. Huerta de Soto, Jesus. Money, Bank Credit, and Economic Cycles.3-rd English ed. Ludwig von Mises Institute, Auburn, 2012

Варіант №4

- 1. Особливості еволюції банківської системи України**
- 2. Сутність та джерела формування банківських ресурсів**
- 3. Ліцензування банківських установ**

У першому питанні слід розглянути еволюцію банківської системи України в контексті трансформації економіки від системи планування до ринкових відносин. Висвітлити основні етапи еволюції, а саме створення НБУ, приватних комерційних банків, системи електронних платежів, запровадження національної грошової одиниці та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

У другому питанні необхідно пояснити сутність банківських ресурсів, розглянути їх класифікацію залежно від місця мобілізації, від можливості прогнозування, від обліку та від джерел формування. Висвітлити основні джерела формування банківських ресурсів в Україні.

У третьому питанні обґрунтувати необхідність ліцензування банківської діяльності. Розкрити види ліцензій та вимоги, що ставляться перед банками для отримання ліцензій. Висвітлити основні етапи процедури, що передують наданню ліцензії банківській установі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банківські ресурси // Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. — 504 с.
2. Банківська система : навчальний посібник / Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т. О. Журавльова; за редакцією І. М. Мазур. — Дніпро : Пороги, 2017. — 444 с.
3. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / Васюренко О., Федосік І. // Банківська справа. — 2002. — № 1. — С. 58–64
4. Ващенко Ю.В. Банківське право: навч. посібник. — К. : ЦУЛ, 2014.— 344 с.
5. Кузнецова С. Банківська система : навчальний посібник / С. Кузнецова, Т. Болгар, З. Пестовська. — Київ : Центр навчальної літератури, 2017. — 400 с.

Варіант №5

- 1. Вимоги, що висуваються при створенні комерційного банку**
- 2. Передумови та основні чинники реорганізації банківської системи України**
- 3. Організаційно-управлінська структура комерційних банків**

У першому питанні слід розкрити вимоги, які ставляться перед банком в процесі його створення. Необхідно привести перелік документів, мінімальний розмір капіталу та вимоги, що пред'являються до керівника банку. Описати основні етапи процедури, які повинен виконати банк в процесі його реєстрації та ліцензування.

У другому питанні потрібно пояснити необхідність реформування економіки та розвитку ринкових відносин. В цьому контексті аргументувати доцільність розвитку конкуренції та свободи вибору банківських установ суб'єктами господарювання для якісного банківського обслуговування.

У третьому питанні необхідно висвітлити структуру органів управління та функціональних підрозділів банку. Пояснити фактори, які впливають на організаційно-управлінську структуру банку. Описати типову структуру універсального банку в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с.
2. Банківська система : навчальний посібник / Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т. О. Журавльова; за редакцією І. М. Мазур. — Дніпро : Пороги, 2017. — 444 с.
3. Ващенко Ю.В. Банківське право: навч. посібник. — К. : ЦУЛ, 2014.— 344 с.
4. Волкова О. К. Оптимізація організаційної структури банку / О. К. Волкова // Вісник Університету банківської справи. — 2015. — № 2. — С. 103-108.

5. Кузнецова С. Банківська система : навчальний посібник / С. Кузнецова, Т. Болгар, З. Пестовська. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 400 с.

Варіант №6

- 1. Класифікація банківських операцій**
- 2. Іноземні інвестиції в банківський сектор України**
- 3. Місце та роль парабанківських установ у функціонуванні кредитної системи**

У першому питанні необхідно розглянути критерії класифікації банківських операцій відповідно до їх економічної сутності та функціонального призначення. Пояснити які операції відносять до базових, а які до інших операцій та дій спрямованих на задоволення потреб клієнта та отримання прибутку. Висвітлити відмінності між активними, пасивними та комісійно-посередницькими банківськими операціями.

У другому питанні слід розкрити поточний стан іноземних інвестицій у банківський сектор України. Навести приклади входження іноземного капіталу до вітчизняних банківських установ. Висвітлити чинники сприяння залученню іноземних інвестицій в банківську сферу.

У третьому питанні потрібно пояснити принципові відмінності між парабанківськими та банківськими установами. Висвітлити основні напрямки діяльності небанківських фінансових інститутів, надати характеристику їх клієнтам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Банківські операції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» [уклад. С. В. Башлай]. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 142 с.
2. Банківські операції: підручник / заг. ред. А. М. Мороза. — 3-тє вид., переробл. і доп. — К.: КНЕУ, 2008. — 608 с.
3. Основні показники діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]/Національний банк України//Статистика/Наглядова статистика. – 2022. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
4. Рожко О. Розвиток інститутів парабанківської системи України: проблеми та перспективи / О. Рожко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка, «Економіка». – 2009. – №101. – С. 35-37
5. Степаненко Б. Інтернаціоналізація банківського сектору України: ціна й методи злиття та поглинань./Б. Степаненко//Економіст. – 2010. №1. – с.12-16

Варіант №7

- 1. Банківська система як провідна ланка кредитної системи**
- 2. Основні етапи еволюції вітчизняної банківської системи**
- 3. Структура банківського капіталу**

У першому питанні потрібно розкрити основні напрямки діяльності банківських установ та пояснити вплив банків на стан грошового та кредитного ринків. Висвітлити регуляторний вплив центрального банку на функціонування кредитної системи загалом.

У другому питанні висвітлити в ретроспективі процес еволюції вітчизняної банківської системи. Вказати на ключові етапи та події, що супроводжувалися якісними змінами у грошово-кредитному та банківському регулюванні. Пояснити необхідність та послідовність окремих етапів еволюції вітчизняної банківської системи.

У третьому питанні слід описати складові капіталу банку. Охарактеризувати їх з точки зору частки в структурі, рухливості та виконуваних капіталом функцій. Пояснити вплив окремих чинників на зміну структури капіталу банку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеєнко М. Д. - Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Банківська система /навч. посіб./ (Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. — Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.
3. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. — Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. — 536 с.
4. Кузнецова С. Банківська система : навчальний посібник / С. Кузнецова, Т. Болгар, З. Пестовська. — Київ : Центр навчальної літератури, 2017. — 400 с.
5. Тимошенко О. П. Особливості капіталізації банківської системи в умовах трансформаційної економіки // Актуальні проблеми економіки. — 2007. — № 11. — С. 167–170.

Варіант №8

- 1. Сутність та принципи організації банківських операцій**
- 2. Поняття та значення ліквідності комерційних банків для стабільності банківської системи**
- 3. Функції банківського капіталу**

У першому питанні слід розкрити поняття «банківська операція» та пояснити його відмінність від понять «операції банку» та «банківська послуга». Вказати на яких засадах відбувається здійснення банківських операцій, яких принципів при цьому слід дотримуватися.

У другому питанні потрібно пояснити сутність ліквідності комерційного банку, її значення для стабільності банківської системи. Висвітлити процедуру визначення ліквідності та розкрити роль центрального банку у вирішенні проблем ліквідності окремих банківських установ.

У третьому питанні необхідно висвітлити функції капіталу банку та важливість їх реалізації на різних етапах становлення та функціонування банківської установи. Вказати яка з функцій спричинена діяльністю центрального банку і спрямована на досягнення стабільного функціонування банківської системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенко М. Д. - Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Банківські операції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» [уклад. С. В. Башлай]. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 142 с.
3. Банківські операції: підручник / заг. ред. А. М. Мороза. — 3-тє вид., переробл. і доп. — К.: КНЕУ, 2008. — 608 с.
4. Корнієнко, Т. Ліквідність комерційного банку: фактори, що впливають, методи управління / Т. Корнієнко // Финансовые риски. - 2001. - № 3. - С. 51-54
5. Рябіченко, Д. О. Ліквідність банків в сучасних умовах: макроекономічний огляд [Текст] / Д. О. Рябіченко, Г. Ю. Калюжна // Молодіжний науковий вісник УАБС. - 2012. - № 1. - С. 96-109.

Варіант №9

- 1. Банк як головна складова фінансово-кредитної системи**
- 2. Використання показника капіталу при розрахунку економічних нормативів**
- 3. Сутність та значення капіталу банку**

У першому питанні необхідно розкрити виняткове місце банків серед усіх фінансово-кредитних установ. Потрібно акцентувати на функціях та напрямках діяльності, які здійснюються виключно банками та надають їм преференції й переваги в кредитній системі.

У другому питанні слід пояснити необхідність та мету розрахунку економічних нормативів в банківській системі. Висвітлити нормативи, при розрахунку яких використовують показник капіталу.

У третьому питанні необхідно розкрити сутність капіталу. Пояснити специфіку його формування та використання в комерційному банку. Висвітлити значення капіталу для стабільного функціонування банківської установи та банківської системи загалом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеєнко М. Д. - Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Банківські ресурси // Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с.
3. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с.
4. Вступ до банківської справи: Учбовий посібник/ Відп. ред. Савлук М. І. - К.: Лібра, 1998. - 344 с.
5. Економічні нормативи // Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / А. Г. Чубенко, М. В. Лошицький, Д. М. Павлов, С. С. Бичкова, О. С. Юнін. — Київ: Ваіте, 2018. — С. 246.

Індивідуальна робота з дисципліни «Банківська система»

Освоєння дисципліни відповідно до програми передбачає самостійне опрацювання студентом літературних, наукових джерел, вивчення теоретичних питань з відповідних тем, підготовку до семінарських занять, написання рефератів і підготовку презентацій. Викладач спрямовує і контролює самостійну роботу студента, встановлює час консультацій і термін виконання самостійної роботи за кожною темою. З метою поглибленого вивчення теоретичного і практичного матеріалу студент пише реферат та/або готує презентацію. Підготовка реферату – один з етапів вивчення дисципліни “Банківська система”. Його метою є розширення і поглиблення теоретичних знань з певної теми на основі самостійного опрацювання, систематизації та узагальнення зібраного матеріалу. Реферат є результатом самостійного дослідження з обраної теми. При підготовці реферату студент повинен показати вміння користуватися літературними джерелами, науковими статтями і монографіями, статистичними матеріалами, періодичними виданнями, різноманітними джерелами з мережі Інтернет, узагальнювати підібрані матеріали, формулювати обґрунтовані висновки і пропозиції.

Виконання реферату включає такі етапи: вибір теми; визначення завдань дослідження та складання плану реферату; підбір літературних джерел та фактичного матеріалу; написання та оформлення реферату. Тема реферату обирається з переліку тем самостійно або пропонується додатково студентом і з подальшими затвердженням керівником (викладачем). При виборі теми реферату студенту слід враховувати власні науково-дослідні інтереси та актуальність теми. Обравши тему реферату, необхідно визначити мету і об’єкт дослідження. Це допоможе встановити сукупність завдань, що будуть розв’язуватись при підготовці реферату.

Після визначення мети і завдань студент разом з керівником складає план реферату і починає роботу з його підготовки. Реферат складається зі вступу, кількох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків (за потреби). План реферату передбачає послідовний логічний виклад матеріалу, що розкриває зміст теми.

Дуже важливою частиною роботи над рефератом є складання плану, який повинен розкривати заявлену проблему. Єдиної схеми складання плану не існує, головне, щоб його пункти були логічно ув'язані і повністю охоплювали тему. Перший елемент плану - вступ, наступні елементи - основна частина, висновок, посилання на літературу і бібліографічний список. У вступі необхідно обґрунтувати актуальність проблеми, намітити шляхи її аналізу і вирішення, дати короткий аналітичний огляд літератури й обґрунтувати структуру викладу матеріалу. В основній частині послідовно викладаються питання плану, кожному з яких передують заголовки. Бажано, щоб матеріал був рівномірно розподілений по питаннях, а виклад кожного питання завершувався коротким висновком. Зміст кожного з параграфів повинен формулюватися у його назві. У висновку необхідно підбити концептуальний підсумок всієї роботи, який розкривав би тему чи проблему загалом. Сторінки необхідно пронумерувати, реферат повинен бути підписаний і містити дату. Можуть бути використані різні варіанти оформлення виносок (посилань), але неодмінною умовою є те, щоб в межах однієї роботи вони були однаковими. Бібліографічний список завершує роботу. У нього необхідно включити всі роботи і нормативно-правові акти, з якими ознайомився автор, а не тільки ті, котрі були процитовані в тексті роботи. Вони групуються за одним із способів: в алфавітному порядку, в порядку посилання, в хронологічному порядку.

Текст реферату оформлюється з однієї сторони аркуша формату А4 із залишенням полів (верхнє і нижнє - 2 см., лівє - 3 см і правє - 1,5 см) через 1,5 інтервали. Обсяг реферату - 10-15 сторінок друкованого тексту, сторінки пронумеровані. Після титульного аркуша наводяться план та зміст реферату. Зміст реферату студент повинен доповідати на семінарі. Студент готує тези доповіді, протягом 5-7 хвилин слід коротко викласти основні положення своєї роботи і відповісти на питання. На основі доповіді та підготовленого матеріалу виставляється відповідна оцінка.

В доповнення до реферату може бути підготовлена презентація за допомогою однієї з програм, призначених для цього, наприклад, PowerPoint. Презентація повинна містити близько 10 слайдів, титульну сторінку з назвою презентації та ПІБ виконавця, а також окремий слайд із списком використаних джерел. На слайдах презентації в чіткій та лаконічній формі відображаються основні результати реферату у вигляді рисунків, таблиць, схем, текстових висновків.

**Тематика рефератів
з дисципліни “Банківська система”**

1. Еволюція кредитної системи та вплив банківських установ на її формування.
2. Роль банківської системи в розвитку економіки.
3. Походження центрального банку.
4. Грошово-кредитна політика Національного банку України.
5. Банківська система України.
6. Порядок організації комерційного банку.
7. Ринок банківських послуг в Україні.
8. Розвиток банківського кредитування в Україні.
9. Особливості та перспективи спеціалізації банківської діяльності в Україні.
10. Сучасні тенденції розвитку банківських систем.
11. Ресурсна база вітчизняних комерційних банків та перспективи її розширення.
12. Вплив іноземних інвестицій на розвиток вітчизняної банківської системи.
13. Капіталізація банківських установ: сучасні проблеми та шляхи їх вирішення.
14. Проблеми та перспективи вдосконалення державного регулювання банківської системи.
15. Світовий досвід стабілізації банківської системи та можливості його застосування в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеєнко М. Д. - Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. — 504 с.
3. Банківська система країни та її вплив на реальний сектор економіки : монографія / О. І. Воробйова. — Сімферополь : Доля, 2008. — 198, [1] с. : іл., табл. ; 20 см. — Бібліогр.: с. 193—199
4. Банківська система : навчальний посібник / Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т. О. Журавльова; за редакцією І. М. Мазур. — Дніпро : Пороги, 2017. — 444 с.
5. Банківська система : підруч. [для студентів, аспірантів, викладачів екон. спец.] / М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, І. В. Барилюк та ін. ; за ред. М. І. Крупки ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів : ЛНУ, 2013. — 554, [2] с. : іл. — Бібліогр.: с. 530-546
6. Банківська система : підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. —Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. — 536 с.
7. Банківське регулювання //Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. — 2-е вид., переробл. і доповн. — К.: Алерта, 2011— 558 с.
8. Банківські операції: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» [уклад. С. В. Башлай]. — Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. — 142 с.
9. Банківські операції: підручник / заг. ред. А. М. Мороза. — 3-тє вид., переробл. і доп. — К.: КНЕУ, 2008. — 608 с.
10. Банківські ресурси // Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. — 504 с.
11. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / Васюренко О., Федосік І. // Банківська справа. — 2002. — № 1. — С. 58–64
12. Ващенко Ю.В. Банківське право: навч. посібник .— К. : ЦУЛ, 2014.— 344 с.
13. Волкова О. К. Оптимізація організаційної структури банку / О. К. Волкова // Вісник Університету банківської справи. — 2015. — № 2. — С. 103-108.
14. Вступ до банківської справи: Учбовий посібник/ Відп. ред. Савлук М.І. - К.: Лібра, 1998. - 344 с.
15. Економічні нормативи // Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / А. Г. Чубенко, М. В. Лошицький, Д. М. Павлов, С. С. Бичкова, О. С. Юнін. — Київ : Ваіте, 2018. — С. 246.

16. Закон України «Про банки і банківську діяльність» №2740–III від 20.09.2001р. / Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/laws
17. Індикативне державне регулювання діяльності банків // Банківська енциклопедія / С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. — Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. — 504 с.
18. Корнієнко, Т. Ліквідність комерційного банку: фактори, що впливають, методи управління / Т. Корнієнко // Финансовые риски. - 2001. - № 3. - С. 51-54
19. Кузнецова С. Банківська система : навчальний посібник / С. Кузнецова, Т. Болгар, З. Пестовська. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 400 с.
20. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика. - К., 2001. - 140 с.
21. Мельничук Л. Ю. Достатність капіталу як характеристика фінансової стійкості банку. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Серія. Економічні науки. 2015. №1 (78). С. 43-49.
22. Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків” [Електронний ресурс]: методичні вказівки, затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 104. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – база «Загальне законодавство»
23. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту у банках України [Електронний ресурс] : методичні 486 рекомендації, затверджені постановою Правління Національного банку України від 02.08.2004 № 361. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – база «Загальне законодавство».
24. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України [Електронний ресурс]: методичні вказівки, затверджені постановою Правління Національного банку України від 6.08.2009 № 460. -- Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – база «Загальне законодавство».
25. Основні показники діяльності банків в Україні / Національний банк України // Статистика/Наглядова статистика. – 2022. – [Електронний ресурс]. -- Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1>
26. Рожко О. Розвиток інститутів парабанківської системи України: проблеми та перспективи / О. Рожко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка, «Економіка». – 2009. – №101. – С. 35-37
27. Рябіченко, Д. О. Ліквідність банків в сучасних умовах: макроекономічний огляд [Текст] / Д. О. Рябіченко, Г. Ю. Калюжна // Молодіжний науковий вісник УАБС. - 2012. - № 1. - С. 96-109.
28. Степаненко Б. Інтернаціоналізація банківського сектору України: ціна й методи злиття та поглинань./Б. Степаненко//Економіст. – 2010. №1. – с.12-16
29. Тимошенко О. П. Особливості капіталізації банківської системи в умовах трансформаційної економіки // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 11. – С. 167–170.
30. Яремчук О. В., Ларіонова К. Л. Аналіз достатності власного капіталу банку. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2011. № 1. URL: DOI: 10.18371/fcaptr.v1i10.29107 (дата звернення: 15.11.2020).

31. Huerta de Soto, Jesus. *Money, Bank Credit, and Economic Cycles*. 3-rd English ed. Ludwig von Mises Institute, Auburn, 2012